

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju MISIJA NA KOSOVU

Izveštaj 10/2005 Stuba III. (OEBS) O praćenju rada Skupštine Kosova 26. novembar – 23. decembar 2005

Glavni naslovi

- Razmatra se predlog poslaničke grupe ORA u vezi građevinskog projekta u Grmiji više od mesec dana nakon što je dostavljen, ali se ne zakazuje vanredno zasedanje u toku ovog izveštajnog perioda¹
- Šestoro predhodnih neudruženih poslanika formiraju novu poslaničku grupu zvanu “Za Integraciju”
- Tehnički problemi i mogućnosti za nepravilnost i manipulaciju pri upotrebi elektronskih aparata za glasanje
- Skupština usvaja Konsolidovani budžet Kosova za 2006. godinu

1. Istorijat

Ovaj četrdeset drugi izveštaj o praćenju rada Skupštine je izrađen u skladu sa smernicama Stuba III. UNMIK za osnivanje institucija (OEBS) i praćenje rada Skupštine, 26. novembra 2002., i zasniva se na poštovanje novog Poslovnika, usvojenog na kraju plenarnog zasedanja od 20. maja 2005. god.

U toku izveštajnog perioda, Skupština je održala jedno plenarno zasedanje, 15., 16. i 19. decembra, i jedan redovan sastanak Predsedništva, 8. decembra. Devet komisije i novoformirana podkomisija za ljudska prava, polnu ravnopravnost, javne peticije i molbe su održale sastance u toku ovog perioda.² Stub III. (OEBS) je pratio plenarno zasedanje i sastanak Predsedništva, kao i 24 od 32 sastanaka komisija i jednu javnu raspravu.³

¹ Na sastanku od 12. januara, nakon što se završio izveštajni period ovog izveštaja, Predsedništvo je spremilo dnevni red za plenarno zasedanje od 19. januara, koji sadrži “Rasprava po zahtevu parlamentarne grupe reformističke partije ORA”. Razume se, iako se ne precizira u dnevnom redu, da će predmet rasprave biti građevinski projekat u Grmiji i troškovi skupštinskog budžeta.

² Komisija za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira se sastala 5., 12. i 22. decembra, dok se Komisija za prava i interese zajednica sastala 7. i 14. decembra. Komisija za budžet i finansije se sastala 30. novembra, 5., 8., 12., 13. i 14. decembra, dok se Komisija za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije sastala 6. decembra. Komisija za zdravstvo, rad, socijalna pitanja i nestala lica se sastala 29. novembra, 2., 13., 20., 21. i 22. decembra, dok se Komisija za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport sastala 1., 5., 6., 7., 9. i 14. decembra. Komisija za međunarodnu saradnju i evroatlantske integracije se sastala 7. decembra, dok se Komisija za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, sredinu i prostorno planiranje sastala 29. novembra, 6., 13. i 20. decembra. Komisija za javne službe, lokalnu samoupravu i medije se sastala 22. decembra, dok se Podkomisija za ljudska prava, polnu ravnopravnost, javne peticije i molbe sastala 29. novembra i 13. decembra. Komisija za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, sredinu i prostorno planiranje je 5. decembra održala Javnu raspravu za nacrt zakona o hrani.

³ Komisiju za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira 5. i 12. decembra; Komisiju za prava i interese zajednica 7. i 14. decembra; Komisiju za budžet i finansije 30. novembra, 5., 8., 12., 13. i 14. decembra; Komisiju za privredu, trgovinu, industriju, energiju, transport i telekomunikacije 6. decembra; Komisiju za zdravstvo, rad, socijalna pitanja i nestala lica 29. novembra, 2., 13., 20., 21. i 22. decembra; Komisiju za obrazovanje, nauku, tehnologiju, kulturu, omladinu i sport 1., 5., 6., 7. i 9. decembra; Komisiju za međunarodnu saradnju i evroatlantske integracije 7.

2. Pregled

Plenarnim zasedanjem 15., 16. i 19. decembra je uglavnom predsedavao Predsednik Skupštine g-din. Nexhat Daci (LDK) a pomagao mu je član Predsedništva g-din. Xhavit Haliti (PDK).

- Devedeset i šest, 84 i 81 poslanik je prisustvovao zasedanju od 15., 16., odnosno 19. decembra.⁴
- Glavne tačke dnevnog reda plenarnog zasedanja od 15., 16. i 19. decembra⁵:
 - Drugo razmatranje nacrta zakona o pravosudnom ispitu
(Drugo razmatranje ovog nacrta zakona je odloženo da bi se funkcionalnoj komisiji dalo više vremena da razmotri sve predložene amandmane.)
 - Drugo razmatranje nacrta zakona o lovu
(Nacrt zakona je usvojen sa 76 glasa za, dva glasa protiv i troje uzdržanih.⁶)
 - **Prvo i drugo razmatranje** nacrta legislativnog predloga o usvajanju Konsolidovanog budžeta Kosova i ovlašćenih troškova za period od 1. januara do 31. decembra 2006. god.⁷
(Nacrt legislativnog predloga je, 15. decembra, u načelu odobren sa 47 glasa za i 19 glasa protiv, a usvojen je 19. decembra sa većinom glasova za, 28 glasa protiv i dvoje uzdržanih.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o izdavačkoj delatnosti i knjizi
(Nacrt zakona je u načelu odobren sa 68 glasa za i dva glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o institucijama kulture
(Nacrt zakona je u načelu odobren sa 72 glasa za i dva glasa protiv.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o privatnom obrazovanju i osposobljavanju
(Nacrt zakona je u načelu odobren sa većinom glasova za i 23 glasa protiv. Vidi drugi pasus pod “Proces glasanja”.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o operi, baletu i filharmoniji Kosova
(Nacrt zakona je u načelu odobren sa 67 glasa za.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o pravima i organizovanoj sindikalnoj slobodi
(Nacrt zakona je u načelu odobren sa 63 glasa za.)
 - Prvo razmatranje nacrta zakona o inspektoratu građevinskih proizvoda
(Nacrt zakona je u načelu odobren sa 62 glasa za.)
 - Razmatranje predloga o formiranju Komisije za bezbednost
(Ova tačka je odložena na zahtev LDK sa opravdanjem da im treba više vremena da donesu odluku o formiranju ove komisije.⁸ Odluka za odlaganje ove tačke je doneta sa većinom glasova za i bez glasova protiv.)
 - Razmatranje predloga o imenovanju poslanika Mahira Yagcilar-a za člana Predsedništva
(Predlog je odobren sa većinom glasova za i bez glasova protiv.)

decembra; Komisiju za poljoprivredu, šumarstvo, seoski razvoj, sredinu i prostorno planiranje 6. i 13. decembra; Javnu raspravu za nacrt zakona o hrani 5. decembra.

⁴ Ovo su brojeke koje je Predsednik Skupštine najavio na početku svakog dana plenarnog zasedanja.

⁵ Bivši poslanik Skupštine i šef poslaničke grupe PDK, g-din. Fatmir Limaj se ukratko obratio Skupštini pre početka plenarnog zasedanja od 15. decembra. Njegovo obraćanje Skupštini nije bilo uvršteno u dnevni red, zato što je održano odvojeno od plenarnog zasedanja.

⁶ Osim ako u izveštaju nije drugačije prikazano, broj glasova protiv i uzdržanih nije bio najavljen. Pošto su bili upotrebljeni elektronski aparati za glasanje, svi rezultati glasanja su bili prikazani na ekranu, koji se nalazi na čelu sale za zasedanje, ali se brojevi ne mogu videti sa zadnjeg dela sale, gde sede posmatrači.

⁷ U daljem tekstu, “Konsolidovani budžet Kosova za 2006. god.” Napravljen je poseban izuzetak pri držanju prvog i drugog razmatranja budžeta za samo nekoliko dana, pošto je Skupština bila pod pritiskom da usvoji budžet do kraja 2005., i pošto se ovaj zakonski predlog nije trebao usvojiti kao zakon Skupštine, nego kao “legislativni predlog” za SPGS.

⁸ Vidi izveštaj 09/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

- Razmatranje predloga o imenovanju poslanika Džezaira Muratija za člana Komisije za međunarodnu saradnju i evroatlantske integracije (Predlog je odobren sa većinom glasova za i bez glasova protiv.)
- Razmatranje predloga o imenovanju članova odbora Agencije protiv korupcije (Ova tačka dnevnog reda je odložena zato što nije bilo podataka o biografijama kandidata predloženih van Skupštine. Odluka za odlaganje ove tačke je doneta sa većinom glasova za i bez glasova protiv.)
- Preropuka Komisije za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira u vezi sa prigovorom poslaničke grupe ORA (Predsedavajući komisije je izneo preporuku pred Skupštinom. Vidi “Proceduralni predlozi”.)
- Odgovor Premijera Kosova na pitanje poslanika Berata Luzhe (PDK) (Ova tačka dnevnog reda je odložena zato što Premijer nije bio prisutan da odgovori na pitanje. Vidi “Pitanja Vladi”.)

3. Parlamentarne prakse i rad na skupštinskim zasedanjima

Dnevni red

- Dnevni red plenarnog zasedanja od 15., 16 i 19. decembra nije uopšte dat Skupštini na usvajanje, bilo na kraju predhodnog zasedanja ili na početku zasedanja od 15. decembra. Dnevni red za predstojeće plenarno zasedanje nije takođe dat Skupštini na usvajanje na kraju zasedanja od 19. decembra.

Ovo je u suprotnosti sa odredbom 23.1., koja zahteva da dnevni red za bilo koje plenarno zasedanje predloži član Predsedništva a usvoji Skupština na kraju predhodnog zasedanja. “Na kraju svake sednice, Predsednik Skupštine ili određeni član Predsedništva predlaže dnevni red za narednu sednicu. Ovaj predlog se smatra usvojenim, osim u slučajevima kada se jedna ili više parlamentarnih grupa ili . . . šest poslanika suprotstavlja tome.”⁹

- Na sastanku od 8. decembra, Predsedništvo je razmotrilo predlog poslaničke grupe ORA, podnet 7. novembra, za sazivanje vanrednog zasedanja da bi se raspravljalo o pitanju Grmije i troškovima skupštinskog budžeta.¹⁰ Sekretar Skupštine je rekao da ne bi bilo povoljno držati raspravu o takvom pitanju, i da je administracija spremila materijal koji vrlo dobro objašnjava ovo pitanje, dodajući da je odluka po pitanju Grmije doneta mnogo ranije. Predsednik Skupštine je predložio da se materijal raspodeli svim poslanicima. G-din. Gazmend Muhaxheri (ORA) je naglasio da je ORA zahtevala da se drži rasprava, a ne da se samo raspodeli materijal, i da je Predsedništvo trebalo da odredi datum za vanredno zasedanje na tom sastanku. G-din. Ramë Buja (PDK) je konstatovao da bi takva rasprava išla u korist transparentnije Skupštine. Predsednik Skupštine je rekao da ne bi bilo razumno držati takvu raspravu, sa opravdanjem da Vlada i SPGS ne bi odobrili takvu budžetsku liniju da je bilo ikakvih nepravilnosti, i da je Predsedništvo (u predhodnom mandatu) jednoglasno odobrilo inicijativu. G-din. Muhaxheri je ponovio da Predsedništvo mora da sazove vanredno zasedanje, pošto je ORA imala četrdeset potrebnih potpisa. G-din. Naim Maloku (AAK) se složio da je Predsedništvo dužno, u skladu sa Poslovníkom, da sazove vanredno zasedanje, ali je predložio da prvo poslanici dobiju materijal da bi se spremili za raspravu kako treba. Diskusija se završila bez dogovora o vanrednom zasedanju, već sa zaključkom da ORA dostavi dopunski materijal.

Shodno odredbi 23.5., “. . . kao odgovor na podneti zahtev . . . od jedne ili više parlamentarnih grupa, koje predstavljaju ne manje od jedne trećine (1/3) odnosno 40 poslanika u Skupštini,

⁹ Vidi sve predhodne izveštaje Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

¹⁰ Poslanička grupa ORA je 7. novembra dostavila, zajedno sa potpisima od 40 poslanika, predlog za sazivanje vanrednog zasedanja da bi se raspravljalo o (1) odluci za izgradnju “Upravno-Protokolskog Centra” u Parku Grmija, i (2) troškovima skupštinskog budžeta u toku prve polovine 2005. Kao opravdanje za vanredno zasedanje, predlog je navodio važnost utvrđivanja da li je bilo ili ne proceduralnih nepravilnosti pri donošenju odluke i dodele skupštinskih fondova za kapitalne i ostale troškove. Vidi izveštaj 09/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

Predsedništvo saziva vanrednu sednicu Skupštine u cilju razmatranja jednog hitnog pitanja. Zahtev treba da prikaže pitanje ili pitanja koja treba razmotriti i razlog zašto se ona smatraju hitnim i važnim da bi na taj način opravdao sazivanje Skupštine. U tom slučaju, razmatraju se samo pitanja koja čine osnovu zahteva.” Poslovnik ne predviđa da oni koji zahtevaju sazivanje vanrednog zasedanja moraju da dostave dopunski materijal.¹¹ Iako bi osiguranje dopunskih materijala doprinulo boljoj raspravi, to se ipak ne zahteva Poslovníkom i zato ne treba da bude preduslov za zasivanje vanrednog zasedanja. Vanredno zasedanje je po definiciji hitno pitanje i kao takvo se treba i tretirati. Predlog je, umesto toga, po prvi put razmotren više od mesec dana nakon što je dostavljen, a Predsedništvo je odložilo sazivanje vanrednog zasedanja u neodređenom roku zbog preduslova, kojeg Poslovník ne sadrži.¹²

- Kao što je spomenuto u predhodnom izveštaju, ORA je 25. oktobra dostavila predlog za raspravu na plenarnom zasedanju o “krizi u obrazovanju na Kosovu”, kao i o lošem upravljanju sa skupštinskim budžetom. Predlog nije bio uvršten u dnevni red plenarnog zasedanja od 1. novembra, sa opravdanjem da je materijal za sastanak Predsedništva već bio raspodeljen članovima Predsedništva kad je ORA dostavila predlog.¹³ Predlog je takođe ostavljen van dnevnog reda narednog sastanka Predsedništva od 8. decembra, bez objašnjenja. *Shodno odredbi 6.5., Predsedništvo “Predsedništvo će obezbediti da se svaki sadržajni predlog podržan od 6 ili više poslanika Skupštine uvrsti u dnevni red plenarne sednice Skupštine u toku tri radnih nedelja, od dana dobijanja ove podrške.” Rok za uvrstanje ovog predloga na dnevni red plenarnog zasedanja je već prošao, a još uvek nije razmotren od strane Predsedništva. Predlog treba da bude hitno razmotren na narednom sastanku Predsedništva.*
- Na početku plenarnog zasedanja od 15., 16. i 19. decembra, g-din. Jakup Krasniqi (PDK) je konstatovao da Skupština ne uspeva da izvrši svoje obaveze prema mnogim problemima sa kojima se Kosovo suočava i zatražio je u ime svoje poslaničke grupe da Skupština počne da zaseda svake nedelje da bi se poboljšao rad Skupštine. U prvom tromesečju 2006., predložio je on, Skupština treba da raspravlja o: obrazovanju, zdravstvu, dokumentima koje treba da koristi pregovarački tim, godišnjem izveštaju o radu Vlade, formiranju skupštinske istražne komisije za ispitivanje budžetskih troškova Skupštine i Vlade, reformi lokalne samouprave, i o predstojećem popisu stanovništva, između ostalog. On je naglasio da Predsedništvo treba da se konsultuje sa šefovima poslaničkih grupa pri planiranju radova Skupštine i ponovio je da PDK smatra da je nedeljno zasedanje apsolutno neophodno. G-đa. Teuta Sahatqija je u ime poslaničke grupe ORA podržala predloge g-dina. Krasniqija. Ona je konstatovala da je usvajanje dnevnog reda postalo problem na svim zasedanjima i da Skupština možda “zaboravlja” probleme od zasedanja na zasedanje, pošto zaseda samo jednom mesečno, i da se zato isti problemi stalno ponavljaju. G-đa. Sahatqija je pročitala odredbu 23. i zatražila je da Predsedništvo ubuduće *predloži* i da Skupštini na *usvajanje* dnevni red, kao što se propisuje u odredbi 23.1. Ona je takođe konstatovala da se odredba 23.5., koja se odnosi na sazivanje vanrednog zasedanja, ne poštuje od strane Predsedništva, citirajući kao primer skorašnji zahtev poslaničke grupe ORA za vanredno zasedanje u vezi pitanja Grmije (vidi drugi pasus pod “Dnevni red”, gore u tekstu).

Raspodela dokumenata

- Nacrt legislativnog predloga o Konsolidovanom budžetu Kosova i ovlašćenih troškova za period od 1. januara do 31. decembra 2006. je raspodeljen 21. novembra; nacrt zakona o

¹¹ Osim “razlog zašto se (pitanja koja treba razmotriti) ona smatraju hitnim i važnim da bi na taj način opravdao sazivanje Skupštine”, što je ORA i navela u prigovoru. Vidi fusnotu 9.

¹² Vidi fusnotu 1.

¹³ Predlog za raspravu je dostavljen pet radnih dana pre sastanka, što znači znatno pre roka bilo od dva ili tri dana, koji je ranije citiran. Tvrdnja da je predlog dostavljen nakon što je ostali materijal za sastanak bio raspodeljen članovima Predsedništva nije validno opravdanje za isključenje nekog pitanja sa dnevnog reda i ravna je arbitrarnoj i nenajavljenoj izmeni roka. Vidi izveštaj 09/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine.

izdavačkoj delatnosti i knjizi je raspodeljen 27. jula; nacrt zakona o institucijama kulture je raspodeljen 6. oktobra; nacrt zakona o privatnom obrazovanju i osposobljavanju i nacrt zakona o operi, baletu i filharmoniji su raspodeljeni 28. oktobra; nacrt zakona o pravima i organizovanoj sindikalnoj slobodi je raspodeljen 31. oktobra; a nacrt zakona o inspektoratu građevinskih proizvoda je raspodeljen 25. novembra. Prema tome, nacrti zakona su raspodeljeni 17, 101, 50, 34, 35, 34, odnosno 15 radnih dana pre njihovog prvog razmatranja zakazanog za plenarno zasedanje od 15., 16., odnosno 19. decembra.

Odredba 35.1. zahteva da se prvo razmatranje nacrta zakona obavi najranije deset radnih dana a najkasnije tri radnih nedelja od dana dostavljanja Skupštini istog. Pošto Skupština zaseda samo jednom mesečno, veoma je teško zakazati prvo razmatranje svakog nacrta zakona najranije deset radnih dana a najkasnije tri radnih nedelja od dana kad je nacrt zakona dostavljen Skupštini, kao što se zahteva Poslovníkom. Ako je, na primer, nacrt zakona dostavljen Skupštini i raspodeljen u toku treće nedelje meseca a Skupština zaseda, kao što stoji u Poslovníku, u toku četvrte nedelje meseca, nacrt zakona ne može da se da na prvo razmatranje u toku istog meseca, jer poslanici ne bi imali deset radnih dana da prouče nacrt zakona pre njegovog prvog razmatranja. Međutim, ako se prvo razmatranje drži u toku četvrte nedelje narednog meseca, približno pet radnih nedelja nakon dostavljanja nacrta zakona Skupštini, onda je u suprotnosti sa Poslovníkom. Maksimalno ograničenje od tri radnih nedelja između dostavljanja nacrta zakona i njegovog prvog razmatranja, kojeg je sama Skupština unela kad je revidirala Poslovník, je izvodljivo samo ako Skupština zaseda svake nedelje ili najmanje svake druge nedelje.

Rasprave

- Na početku plenarnog zasedanja od 15., 16. i 19. decembra, g-din. Ramë Buja (PDK) je, između ostalog, spomenuo spekulacije u medijama u vezi skorašnje kupovine oklopnog vozila za Predsednika Skupštine, plaćenog iz budžeta Skupštine u iznosu od €236,500, i zatražio je zvanično objašnjenje da bi se zaustavile spekulacije. G-din. Buja je rekao da se od Predsedništva traži da odluči o dodeli nekih minimalnih iznosa novaca, a o ovoj kupovini Predsedništvo se nije uopšte konsultovalo, dodajući da nije imao pojma kad i ko je doneo tu odluku. On je takođe rekao da se nadao da će ovakav slučaj biti poslednji i ponovio je da finansijske odluke treba da donese Predsedništvo. Predsednik Skupštine je odgovorio da se slagao da ništa ne treba biti skriveno od građana Kosova i da nedostatak transparentije može automatski dovesti do sumnje. On je takođe naredio da se zvanična dokumentacija pripremi i raspodeli svim članovima Predsedništva da bi dali svoju procenu i istu prosledili relevantnim funkcionalnim komisijama i na plenarnom zasedanju.

Proces glasanja

- Bilo je kvoruma za sva glasanja na plenarnom zasedanju o kome je reč. U trenutku kad se trebalo glasati na nacrt zakona o institucijama kulture u toku prvog razmatranja, Predsednik Skupštine je primetio da nije bilo kvoruma i pozvao je poslanike da se vrate u plenarnoj sali. Glasanje je počelo nakon što je postignut kvorum. U toku prvog razmatranja nacrta zakona o privatnom obrazovanju i osposobljavanju, poslanici su napustili zasedanje i ostavili istog bez kvoruma, ali nije bilo glasanja posle toga. Vidi sledeći pasus za detaljnije objašnjenje.
Ovo je u saglasnosti sa članom 9.1.32. Ustavnog okvira i odredbom 31.1., koja predviđaju da većina poslanika Skupštine bude prisutna za donošenje odluka.
- U toku prvog razmatranja nacrta zakona o privatnom obrazovanju i osposobljavanju, poslanici PDK i ORE su predložili da se nacrt zakona vrati Vladi na dalju preradu. Kad se rasprava završila, Predsedavajući je pozvao poslanike da se sprema za glasanje. Videvši da je broj poslanika registrovanih pomoću elektronskih aparata bio daleko veći od stvarnog broja poslanika, koji su se u tom trenutku nalazili u sali, zatražio je od osoblja administracije da rukom izbroje prisutne poslanike. Predsedavajući je potom najavio da je, prema ručnom

brojanju, 72 poslanika bilo prisutno. On je onda stavio nacrt zakona na glasanje i najavio rezultat glasanja, koji je bio registrovan pomoću elektronskih aparata: 41 glas za, 31 protiv i troje uzdržanih. Nekoliko poslanika je privuklo pažnju na razliku između broja prisutnih poslanika prema ručnom brojanju (72) i ukupnog rezultata glasanja (75), i predsedavajući je zbog toga odlučio da ponovi glasanje. Poslanici PDK i ORE su potom napustili zasedanje, ostavljajući istog bez kvoruma. Predsednik Skupštine se, u tom trenutku, vratio u sali. G-din. Fatmir Rexhepi (LDK) je obavestio Predsednika Skupštine da je “41 poslanik glasao za, 31 protiv, troje se uzdržalo, i 72 poslanika je bilo prisutnih, tako da ja smatram da je nacrt zakona prošao.” G-din. Alush Gashi (LDK) je izjavio da je LDK tražila da Predsednika Skupštine, kad je odsutan, uvek zameni neko iz iste poslaničke grupe i da se taj princip sledio, Skupština se ne bi suočavala sa ovim problemom. G-din. Xhavit Haliti (PDK) je odgovorio da predsedavanje plenarnim zasedanjima nije stvar poslaničke grupe. On je konstatovao da su tri poslanika *odsutna iz sale* glasali, dodajući da poslanici ne mogu da delegiraju svoje glasove drugim poslanicima, kad napuštaju salu zasedanja. G-din. Haliti je naglasio da je *on* predsedavao zasedanjem kad se dogodio ovaj slučaj i da je u tom trenutku njegovo tumačenje Poslovnika bilo konačno, u skladu sa Poslovnikom. Predsednik Skupštine se zahvalio g-dinu. Halitiju na pomoći oko predsedavanja zasedanjem, dodajući da su g-din. Fatmir Sejdiu (LDK) i g-din. Naim Maloku (AAK) bili odsutni i da zato nisu mogli da ga zamene kao predsedavajući zasedanja. Predsednik Skupštine je potvrdio da Poslovnik daje pravo predsedavajućem na konačno tumačenje Poslovnika u toku zasedanja. On je potom zaključio zasedanje za taj dan, pošto nije bilo kvoruma. Narednog dana, Predsednik Skupštine je konstatovao da je predsedavajući postupio pravilno, kad je predhodnog dana pokušao da ponovi glasanje, i stavio je nacrt zakona ponovo na glasanje, koji je prošao sa većinom glasova za i 23 glasa protiv.

Jedan od predhodnih izveštaja je opisivao jedan slučaj kad su posmatrači, sa galerije u pozadini, primetili jednu poslanicu koja je glasala sa svog aparata i sa aparata svog susednog kolege, koji je u tom trenutku bio privremeno odsutan iz sale.¹⁴ Takve mogućnosti za manipulaciju i nepravilnost treba da budu eliminisane da bi se očuvao integritet glasačkog procesa. Inicijativa predsedavajućeg kad je zamolio poslanike da uklone sa aparata kartice odsutnih poslanika je bila namenjena da donese broj poslanika registrovanih pomoću elektronskih aparata u saglasnosti sa stvarnim brojom poslanika prisutnih u sali u tom trenutku, ali izgleda da su kartice od barem troju odsutnih poslanika ostale u aparatima. Moglo bi da bude od pomoći ubuduće da Predsednik Skupštine uvek zove zvučnikom poslanike da se vrate u sali kad dođe vreme da se glasa, a ne samo u slučajevima kad nema kvoruma. Ako poslanici nastave da ostavljaju svoje kartice u aparatima kad izlazu iz sale, Predsednik bi možda mogao da uzme u obzir neke radikalnije mere, kao na primer da drži sva glasanja uzastopno, nakon završenja svih odgovarajućih rasprava. Po takvom sistemu, ako bi neki poslanik hteo da napusti zasedanje privremeno u toku rasprave imao bi veću motivaciju da se vrati u sali da glasa.

Formiranje nove poslaničke grupe

- G-din. Ferid Agani (PD – Stranka Pravde) je 1. decembra dostavio pismo, “koje se zasnivalo na poglavlju IV. Poslovnika Skupštine . . . i odredbi 11.3.,” obavestavajući Predsedništvo da su 23. novembra, on i sledeći poslanici, odlučili da formiraju poslaničku grupu zvanu “Za Integraciju”: g-din. Gjergj Dedaj (PLK – Liberalna Stranka Kosova), g-din. Sabit Rrahmani (PDAK – Demokratska Stranka Aškalija Kosova), g-din. Numan Balić (SDA – Stranka Demokratske Akcije), g-din. Rustem Ibiši (GIG – Građanska Inicijativa Gore), i g-din. Zylfi Merxha (PReBK – Ujedinjena Stranka Roma Kosova). G-din. Agani je obavestio Predsedništvo da će on služiti kao šef poslaničke grupe u toku tri prva meseca u skladu sa rotacionim planom svih članova poslaničke grupe.

¹⁴ Svaki poslanik poseduje elektronsku identifikacionu karticu, koju treba da stavi u svom aparatu da bi se registrovao kao prisutan u sali i da bi mogao da glasa. Poslanici treba da nose sa sobom njihovu elektronsku identifikacionu karticu, ali je često ostavljaju karticu u aparatu kad privremeno izlazu iz sale. Vidi izveštaj 04/2004 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

Pri početku zasedanja od 15. decembra, nakon što je nekoliko poslanika već izlagalo, g-din. Gjergj Dedaj ("Za Integraciju" – PLK) je rekao da pošto Predsednik Skupštine nije obavestio poslanike o formiranju nove poslaničke grupe, onda je bilo na njemu da to uradi. G-din. Dedaj je rekao da su on i drugi poslanici formirali poslaničku grupu da bi poboljšali njihove mogućnosti za potpuno učešće u Skupštini. On je stavio primedbu na to da vladajuće stranke ne rade dovoljno na zaštiti interesa manjinskih zajednica, i izjavio je da će članstvo u poslaničku grupu "Za Integraciju" pomoći njihovoj brzjoj i boljoj integraciji u kosovskom društvu. G-din. Dedaj se žalio da je oko trideset puta pokušavao da govori u toku zadnja šest meseca, ali da nije dobio reč nijednom. G-din. Dedaj je zatražio da se, u skladu sa Poslovnikom, članovi nove poslaničke grupe "Za Integraciju" uključe u svim oblastima rada Skupštine, kao što su komisije. Predsednik Skupštine je odgovorio da je nameravao da obavesti Skupštini o formiranju nove poslaničke grupe u toku 12. tačke dnevnog reda, usvajanje imenovanja g-dina. Mahira Yağcilara (6+/KDTP) za člana Predsedništva, zamenjujući g-dina. Džezaira Muratija (6+/Vakat).

U toku rasprave o Konsolidovanom budžetu Kosova za 2006. god., nakon što se izlagalo u ime LDK, PDK, AAK, ORA i 6+, g-din. Dedaj je zatražio da govori u ime poslaničke grupe "Za Integraciju". Predsednik Skupštine je odgovorio da je već rekao g-dinu. Dedaju da je nameravao da obavesti Skupštini o formiranju nove poslaničke grupe u toku "relevantne tačke" dnevnog reda i da se "treba izvršiti procedura". On je rekao g-dinu. Dedaju da je nameravao da mu da reč kasnije u toku rasprave, kao drugim poslanicima. Nakon što je nekoliko poslanika izlagalo, g-dinu. Dedaju je data reč, pri čemu je on pitao da li mu je data reč da govori u ime svoje poslaničke grupe ili samo kao poslanik. On je dodao da je g-din. Ferid Agani trenutni šef poslaničke grupe, ali da je tog dana bio odsutan.

Predsednik Skupštine nije, 16. decembra, pozvao nijednog poslanika poslaničke grupe "Za Integraciju" da izlaže na početku rasprava o nacrtima zakona, kad su drugi poslanici izlagali u ime svojih poslaničkih grupa, niti je neki poslanik grupe "Za Integraciju" tražio da govori u ime svoje poslaničke grupe. Predsednik Skupštine je 19. decembra pozvao g-dina. Ferida Aganija da izlaže u ime "Za Integraciju" u toku prvog razmatranja nacrta zakona o operi, baletu i filharmoniji Kosova. G-din. Agani je rekao da pošto je njegova poslanička grupa nedavno formirana, nisu imali priliku da razmotre nacrt zakona kao grupa, i da zato nije mogao da da ujedinjeno mišljenje grupe, dodajući da je nameravao da govori kasnije u toku rasprave, u svojstvu poslanika.

Shodno odredbi 11. (Poglavlje IV. Poslovnika Skupštine), poslaničku grupu mogu formirati najmanje šest poslanika u funkciji zajedničkog političkog cilja, i poslanička grupa treba pismeno da obavesti Predsedništvo o imenu njenog šefa i ostalih članova.¹⁵ Poslovnik daje Predsedništvu ulogu u dodeli fondova poslaničkim grupama (odredba 11.6.) i raspodeli mesta u skupštinskim komisijama između poslaničkih grupa (odredba 41.1. i 42.3.), ali ne i ulogu u formiranju poslaničke grupe, kao što je odobrenje inicijative. Grupa "Za Integraciju" je automatski postala poslanička grupa u trenutku kad su šestoro poslanika odlučili da formiraju takvu grupu i obavestili Predsedništvo o tome. Prema tome, ona je već bila poslanička grupa kad je počelo zasedanje od 15. decembra; njeno formiranje nije zavisilo na nikakvu dalju proceduru. Zato je grupi "Za Integraciju" trebala biti data reč na početku rasprave o Konsolidovanom budžetu Kosova, kad su ostali poslanici izlagali u ime svojih poslaničkih grupa. Poslovnik Skupštine predviđa da u toku rasprave ili sadržajnog predloga, šef svake poslaničke grupe¹⁶ ima pravo da izlaže u ime poslaničke grupe pre nego da izlažu ostali poslanici. Praksa Skupštine je da se poslaničkim grupama da reč po silaznom redu, prema njihovim brojem mesta u Skupštini. Prema tome, grupa "Za Integraciju", sa šest mesta, je u toku svake rasprave trebala automatski da dobije reč ili posle ORE (sedam mesta) ili posle 6+ (šest mesta).

¹⁵ Vidi odredbu 11.1. i 11.3.: "Parlamentarna grupa je politička grupacija koju čini najmanje 5%, odnosno 6 poslanika Skupštine u funkciji zajedničkog političkog cilja. . . Ime predsednika i imena članova parlamentarne grupe saopštavaju se pismeno Predsedniku i Predsedništvu Skupštine."

¹⁶ U praksi, u ime poslaničke grupe često izlaže neki drugi poslanik umesto šefa grupe.

Izlaganje Vlade na plenarnim zasedanjima

- Nakon izlaganja Ministra za finansije i privredu, Haki Shatri (LDK), o Konsolidovanom budžetu Kosova za 2006. god., g-din. Alush Gashi (LDK) je rekao da je bio iznenađen odsustvom Premijera. G-din. Jakup Krasniqi (PDK) je konstatovao da ne samo Premijer, nego ceo kabinet Vlade je trebao da bude prisutan u toku rasprave o budžetu i da je “skandalozno” raspravljati o budžetu Vlade u odsustvu Vlade.¹⁷ G-đa. Gjylnaze Syla (AAK) je konstatovala da je Premijer nameravao da prisustvuje u toku rasprave o budžetu, ali je bio obavešten da je budžet bio četvrta tačka dnevnog reda, a ne prva. Ona je predložila da se Premijer obavesti o izmeni plana i da se da kratka pauza da bi on imao vremena da stigne. Premijer je stigao i zasedanje se nastavilo, ali je on malo kasnije napustio zasedanje i nije se više vratio tog dana. Kasnije u toku rasprave, g-din. Luzha (PDK) je takođe konstatovao da nije bilo ozbiljno držati takvu raspravu u odsustvu većine ministara. U toku prvog razmatranja nacrta zakona o izdavačkoj delatnosti i knjizi, g-din. Genc Gorani (ORA) je konstaovao da su tog dana na dnevni red bili tri važna nacrta zakona Ministarstva za kulturu, omladinu, sport i nerezidentna pitanja, ali je izgledalo da Ministar “nije hteo da prilagodi svoje planove da bi izlagao o nacrtima zakona pred Skupštinom.” G-din. Goranija je komentarisao da je odsustvo Ministra Haraqije “sistematično” i pozvao je Predsedništvo da ozbiljno razmotri ovu stvar.
- Pre nego da pozove zamenicu Ministra za kulturu, omladinu, sport i nerezidentna pitanja g-đu. Anđelinu Krasniqi da izlaže o nacrtu zakona o izdavačkoj delatnosti i knjizi 16. decembra, Predsednik Skupštine je izjavio, “da se izbegne bilo kakva konfuzija ubuduće,” da je od Vlade dobio dokumenat, koji potvrđuje da su zamenici ministara ovlašćeni da izlažu o nacrtima zakona na plenarnom zasedanju, pošto su imenovani od strane Skupštine. G-din. Hydajet Hyseni (PDK) je 19. decembra komentarisao da je Skupština postala tolerantna prema praksi da o nacrtima zakona izlažu zamenici ministara, a ne sami ministri, i da Poslovnik Skupštine zahteva da ministri izlažu o nacrtima zakona. On je pozvao Skupštinu da “prekine tu praksu” i da zatraži da sami ministri izlažu o nacrtima zakona. Predsednik Skupštine je odgovorio da se “skoro potpuno” slagao sa time i da on i Sekretarijat trenutno izrađuju plan rada, koji će adresirati i ovo pitanje.

Nijedna odredba Poslovnika Skupštine ne spominje ulogu zamenika ministara, odnosno niti se dozvoljava niti se odbija njihovo učešće na plenarnim zasedanjima. Odredba 33.1. predviđa da se nacrt zakona može podneti Skupštini na raspravu od strane Vlade (između ostalog), ali ne precizira da Vladu mora da predstavlja Ministar a ne zamenik Ministra. U nedostatku relevantnog pravnog akta Skupštine, ovo pitanje se reguliše samo Poslovníkom Vlade. Član 77.2. Poslovnika Vlade predviđa da “u slučaju odsustva ministra koji treba da predstavi nacrt zakona, njega zamenjuje zamenik ministra, dok u njegovom odsustvu, Premijer ili ministar koga zaduži Premijer.” Nije u mandatu ovog izveštaja da komentariše dalje o tome da li Vlada uvažava ili ne svoj Poslovnik. Pitanje da li zamenici ministara imaju ili ne pravo da predstavljaju Vladu na plenarnim zasedanjima je izneto nekoliko puta, najskorije na plenarnom zasedanju od 17.-21. novembra.¹⁸

Pitanja Vladi

- Na kraju plenarnog zasedanja od 19. decembra, poslednja tačka dnevnog reda (Odgovor Premijera na pitanje poslanika Berata Luzhe (PDK)) je odložena zato što Premijer nije bio prisutan da odgovori na pitanje. G-din. Luzha je rekao da je njegovo pitanje u vezi sa Zakonom o igrama na sreću dostavio 3. septembra, i potsetio je na to da Premijer nije bio prisutan ni na predhodnom zasedanju da odgovori na pitanje. G-din. Luzha je konstatovao da odsustvo Premijera sa oba zasedanja pokazuje ili nedostatak poštovanja prema Skupštini ili strah od suočenja sa pitanjima poslanika. Predsednik Skupštine je odgovorio da nije znao šta da radi

¹⁷ Samo tri ministra, osim Ministra Shatri, su bila prisutna u tom trenutku.

¹⁸ Vidi izveštaje 01/2005, 05/2005 i 09/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

osim da pozove Premijera još jednom ili da odloži dotičnu tačku dnevnog reda za naredno zasedanje. Znatno broj poslanika su tražili da se tačka odloži i ustali su sa svojih mesta, spremajući se da napuste salu i ukazujući na to da su zasedanje smatrali završenim. Premijer je u tom trenutku stigao, ali zasedanje se ipak prekinulo.

Kao što je spomenuto u predhodnom izveštaju, nije bilo jasno da li je Premijer bio pozvan da prisustvuje plenarnom zasedanju od 17. i 21. novembra da bi usmeno odgovorio na pitanja.¹⁹ Uzevši u obzir primedbe g-dina. Luzhe i ostalih poslanika²⁰ na sporost Vlade pri odgovaranju na pitanja poslanika, začuđujuće je da je Skupština odložila odgovor Premijera na pitanje g-dina. Luzhe uprkos njegovog dolazka na zasedanju.

Interpelacija

- Predsedništvo je na sastanku od 8. decembra razmotrilo zahtev za interpelaciju, kojeg je PDK podnela 25. oktobra, sa kojim se poziva Ministarka za javne službe Melihata Trmkoli (LDK) da odgovori na navodne optužbe za kršenje Zakona o upravljanju sa javnim finansijama, Zakona o javnoj nabavci i UNMIK uredbe 2001/36 o kosovskoj civilnoj službi. Predsedništvo se bez diskusije složilo da prosledi zahtev Vladi.

Shodno odredbi 25., “najmanje deset (10) poslanika može podneti predlog za raspravu o određenom pitanju u vezi sa radom Vlade . . . Interpelacija se podnosi Predsedništvu Skupštine. Predsedništvo Skupštine tekst interpelacije odmah po dobijanju dostavlja Vladi koja je dužna da ga razmotri u roku od petnaest (15) dana . . . Interpelacija se stavlja na dnevni red Skupštine u roku od deset (10) dana od dana dostavljanja odgovora Vlade. Ukoliko Vlada ne dostavi odgovor na interpelaciju (u roku od petnaest dana), ona se stavlja na dnevni red zasedanja Skupštine koji je u toku, kao poslednja tačka dnevnog reda. Ukoliko zasedanje nije u toku, na prvom narednom zasedanju Skupštine stavlja se kao prva tačka dnevnog reda. Skupština ne može odbiti da uvrsti u dnevni red raspravu o interpelaciji, osim ukoliko interpelacija ne ispunjava formalne uslove stava 3. ove odredbe.”²¹ Predsedništvo nije razmotrilo zahtev za interpelaciju na sastanku od 1. novembra i zato ga nije prosledilo Vladi “odmah po dobijanju teksta interpelacije”, kao što se zahteva odredbom 25.²²

Elektronski aparati za glasanje

- *Kao što je navedeno u drugom pasusu pod “Proces glasanja”, postojeća mogućnost za nepravilnost i manipulaciju u toku glasanja se treba adresirati.*
- Kroz ceo tok glasanja, boje koje su pokazivale glasove za, protiv i uzdržanja se menjale nekoliko puta. Glasovi za su pokazivani zelenom, narandžastom i svetlo plavom bojom. U toku drugog razmatranja nacrtu zakona o lovu, glasovi za su prvo pokazani zelenom bojom a glasovi

¹⁹ Vidi izveštaj 06/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova. Premijer nije bio prisutan na zasedanju da odgovori na pitanje g-dina. Berata Ljuže (PDK) i g-din. Ramadana Kelmendija (LDK). Premijer je tog poslepodna prisustvovao sastanku kosovskog pregovaračkog tima, baš kad se na plenarnom zasedanju diskutovalo o pitanjima poslanika. Niti Premijer niti bilo koji od poslanika (osim g-din. Luzha, vidi dolje) nisu nagovestili u svojim izlaganjima da se od Premijera očekivalo da prisustvuje plenarnom zasedanju da bi usmeno odgovorio na pitanja. Predsedavajući je najavio da je Skupština dobila pismene odgovore na pitanja i pitao je g-dina. Kelmendija i g-dina. Luzhu da li su imali primedbe na odgovore. G-din. Kelmendi je odgovorio da je bio zadovoljan sa odgovorom kojeg je dobio, dok je g-din. Luzha rekao da nije bio zadovoljan sa odgovorom na njegovo pitanje, dodajući da je on tražio *usmeni* odgovor i žalio se da Vlada zanemaruje svoje odgovornosti prema Skupštini. *Obojica, i g-din. Kelmendi i g-din. Luzha su tražili usmeni odgovor na njihova pitanja. Iako u zahtevu g-dina. Luzhe nije izričito rečeno da je tražio “usmeni odgovor”, njegov zahtev je ipak citirao odredbu 26., koja se isključivo bavi usmenim odgovorima, a ne onim pismenim. Izgleda da je Predsedništvo, međutim, uvrstilo pitanja u dnevni red bez očekivanja da Premijer bude prisutan na plenarnom zasedanju i da usmeno odgovori na pitanja. Trebalo je tražiti od Premijera da usmeno odgovori na oba skupa pitanja.*

²⁰ G-din. Hydajet Hyseni (PDK) je, na primer, izjavio u toku zasedanja da je pre više od tri meseca dostavio pitanje za Ministra za povratak i zajednice, Slaviša Petković, ali da još uvek nije dobio odgovor.

²¹ Odredba 25.3. predviđa da se interpelacija podnosi u pisanom obliku i sadrži: “precizno formulisano pitanje koje je predmet interpelacije; zaključak koji se u vezi s tim predlaže sa obrazloženjem; ime i prezime ovlašćenog poslanika koji je interpelaciju izneo pred Skupštinu; i potpisi poslanika koji podržavaju interpelaciju.”

²² Vidi izveštaj 09/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

protiv narandžastom. Onda su se boje iznenada preokrenule kod drugog amandmana, pri čemu su glasovi za pokazani narandžastom bojom, a glasovi protiv zelenom.

O ovom tehničkom problemu se komentarisalo u ranijim izveštajima.²³ Svaka vrsta glasova treba da bude stalno prikazana istom bojom da bi prikaz rezultata glasanja bio jasniji. Kad su se boje, koje su pokazivale glasove za i protiv, preokrenule u toku drugog razmatranja nacrtu zakona o lovu, rezultat glasanja je izgledao potpuno suprotan od predhodnog, naročito onima koji ne mogu da vide brojeve i moraju se zato osloniti na boje.

Proceduralni predlozi

- Pri kraju zasedanja od 19. decembra, g-din. Hydajet Hyseni (PDK), predsedavajući Komisije za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira, je pročitao preporuku komisije u vezi sa predlogom poslaničke grupe ORA.²⁴ G-din. Hyseni je dodao da se neke odredbe Poslovnika ne uvažavaju, kao što je odredba 8., koja predviđa da Predsednik Skupštine saziva plenarno zasedanje, a ne Sekretar Skupštine; odredba 7.5. i 23.3., o konsultaciji Predsedništva sa šefovima poslaničkih grupa; i odredba 23., o predlaganju dnevnog reda od strane Predsedništva i usvajanje istog od strane Skupštine. Predsednik Skupštine je odgovorio da je otkazao plenarno zasedanje, koje je bilo zakazano za 26. avgust, zato što je bio obavešten od Vlade da Premijer nije mogao da prisustvuje zasedanju, i zato što su opozicione stranke izjavile da ne bi ni one prisustvovala ako Premijer ne bi bio prisutan. Predsednik Skupštine je rekao da se slaže da Poslovnik treba da se poštuje, ali da se mora poštovati u celini i da ga moraju svi poslanici poštovati, a ne samo on ili Predsedništvo. On je ponovio da njegova kancelarija izrađuje plan rada, koji će obavezati celu Vladu da prisustvuje plenarnim zasedanjima i da na vreme odgovori na pitanja poslanika. On je dodao da je Predsedništvo pokušavalo tri godine za redom, u toku predhodnog mandata, kad je g-din. Hyseni bio član Predsedništva, da spremi unapred dnevne redove plenarnih zasedanja da bi se svaki dnevni red dao Skupštini na usvajanje na prethodnom zasedanju, ali je nedostatak informacija onemogućio to. G-din. Hyseni je odgovorio da je on samo sugerisao da Skupština počne da koriguje ovu praksu i da bi možda bilo korisno držati raspravu u vezi funkcionisanja Skupštine. Predsednik Skupštine je na to odgovorio da “rasprave će uvek biti, ali ne i političkih igara koje su u suprotnosti sa (Ustavnim okvirom) i Poslovnikom.”

Primedbe Predsednika Skupštine u vezi prepreka pri usvajanju dnevnog reda se slažu sa primedbama navedenih u predhodnom izveštaju: “Kao što je navedeno u svim ranijim izveštajima od februara 2004. god. dalje, pripremanje dnevnih redova je postalo veoma problematično od kad je Skupština u februaru 2004. god. počela da zaseda jednom mesečno. Na svom sastanku pre plenarnog zasedanja, Predsedništvo niti pokušava da pripremi barem dnevni red za plenarno zasedanje, koje sledi nakon predstojećeg zasedanja, zbog neizvesnosti oko tačaka koje mogu biti gotove za razmatranje mesec dana kasnije.” U ovom pogledu, zasedanje Skupštine jednom mesečno nije kompatibilno sa Poslovnikom.²⁵

4. Ravnopravan pristup i učešće zajednica

- U toku prvog razmatranja nacrtu zakona o izdavačkoj delatnosti i knjizi 16. decembra, g-din. Džezair Murati (6+) se žalio da “nijedan zastupnik manjinskih zajednica” nije bio uključen u radnoj grupi koja je izradila nacrt zakona i dodao je da je njegova poslanička grupa nekoliko puta tražila “da ima barem jednog zastupnika u radnim grupama Vlade.” G-đa. Nuran Malta

²³ Vidi izveštaj 06/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine.

²⁴ Vidi izveštaj 08/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine. Poslanička grupa ORA je 24. avgusta podnela Predsedništvu predlog kojim je tvrdila da je otkazivanje zasedanja, koje je bilo planirano za 26. avgust, zbog “tehničkih razloga” putem elektronske pošte poslate od skupštinske administracije, predstavljalo kršenje procedure. Komisija za pitanja pravosuđa, zakonodavstva i Ustavnog okvira je razmotrila predlog 10. oktobra i konstatovala da je predlog ORE bio osnovan i da se “proceduralna pravila trebaju poštovati”.

²⁵ Za detaljniji komentar, vidi prvi pasus pod “Dnevni red” u izveštaju 09/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

(6+) je, u toku prvog razmatranja nacrtu zakona o privatnom obrazovanju i osposobljavanju, takođe stavila primedbu na to što “nijedan zastupnik manjina nije učestvovao u radu na ovom zakonu.”

Slične primedbe su date nekoliko puta u Skupštini.²⁶ Premijer je 8. aprila 2005. doneo “Odluku o učešću eksperata u radnim grupama za izradu i procenu nacrtu zakona,” koja obavezuje permanentnog sekretara u kancelariji Premijera da obezbedi učešće zastupnika manjinskih zajednica u radnim grupama za izradu nacrtu zakona koji su “od važnosti za nacionalne manjine ili njihove interese”, ali u tekstu nije jasno po kojoj se osnovi određuje koji nacrt zakona je važan za interese manjinskih zajednica.²⁷

5. Pristup

U toku izveštajnog perioda, Stub III. (OEBS) je imao pristup plenarnom zasjedanju, redovnom sastanku Predsedništva i svim sastancima komisija. Stub III. (OEBS) je takođe primio kopije svih dokumenata, koje je Skupština razmatrala, kao i transkripte predhodnih plenarnih zasjedanja.

6. Transparentija

Radio Televizija Kosovo (RTK) je obezbedila samo delimično emitovanje plenarnog zasjedanja o kome je reč. Prvi dan zasjedanja, odnosno 15. decembar, je u celini direktno emitovan, ali od dva druga dana, 16. i 19. decembar, RTK je emitovala samo prvih par sati zasjedanja. Kad se zasjedanje, u nekim ranijim slučajevima, odvijalo do večernjih sati, RTK bi prekinula emitovanje zasjedanja oko 17 sati i počela emitovati svoj redovan program, ali bi ostatak zasjedanja emitovala kasnije te iste večeri. RTK je međutim prekinula emitovanje zasjedanja od 16. i 19. decembra, znatno pre 17 sati i nije uopšte kasnije emitovala ostatak zasjedanja. G-đa. Teuta Sahatqija (ORA) je u toku zasjedanja od 19. decembra konstatovala da je plenarno zasjedanje javno, u skladu sa odredbom 24., i da svaka porodica pretplaćuje RKT i stoga ima pravo da prati plenarna zasjedanja na RTK.

Javnim i institucionalnim posmatračima je bilo dozvoljeno učešće na plenarnom zasjedanju. Skupština Kosova ima internet stranicu (www.kuvendikosoves.org, www.skupstinakosova.org, www.assemblyofkosovo.org) koja sadrži biografske informacije o poslanicima Skupštine, informacije o strukturi i funkcionisanju Skupštine, primerke zakona i rezolucija, koje je Skupština usvojila, zajedno sa ostalim informacijama, na albanskom, srpskom i engleskom jeziku.

KRAJ.

²⁶ Vidi izveštaj 02/2004 i 01/2005 Stuba III. (OEBS) o praćenju rada Skupštine Kosova.

²⁷ Odluka br. 041/2005, 8. april 2005.